

19 מאי 2020
כ"ה אייר תש"ף

לכבוד
מנהלי שירותים פסיכולוגיים חינוכיים

שלום רב,

הנדון: הנחיות לביצוע אבחונים פסיכולוגיים

לאור ההחלטה על החזרת מערכת החינוך כולה לשגרת לימודים, ובהתאם להתארגנות של כל רשות מקומית ועל פי הנחיות משרד הבריאות, להלן ההנחיות בנוגע לביצוע אבחונים בשפ"חים:

1. ניתן לחזור לבצע אבחונים פסיכולוגיים באופן הדרגתי תוך הפעלת שיקול דעת בהיבטים פרטניים ומערכתיים בהתאם למפורט במסמך זה. מנהל השפ"ח יגבש תכנית עבודה לבצוע אבחונים בהתייחס לפרמטרים הבאים:

א. ברמת התלמיד: המידה בה ילד הלומד בבית ספר / בגן הילדים מסוגל לבטא את יכולותיו בתנאים החדשים של ביצוע אבחון.

ב. אבחוני בשלות לילדים בגיל הרך: אין לערוך אבחוני בשלות ישירים עם ילדי גן. בדיון בסוגיית המוכנות לכיתה א', יש להתמקד בקריטריונים ובסיבות שבעטיין נושא הבשלות עומד במרכז הדיון. (ראה מסמך שיצא בנדון). במקרים חריגים של ספק בדבר קבלת החלטה, יש להיוועץ בפסיכולוג מחוזי.

ג. ברמת ההתארגנות לשגרת עבודת שפ"ח:

- התארגנות מחדש של כל פסיכולוג במסגרות להן הוא נותן שרות, למתן שירות פסיכולוגי עם חזרת מערכת החינוך ללימודים.

- בשלב הראשון רצוי להשלים אבחונים שנמצאים בתהליך, ובשל "מצב הקורונה" נדחו.

2. בכל הנוגע לאבחונים שהוחלט לבצע יש להתייחס להיבטים הבאים:

היבטים מקצועיים:

א. יש לקיים שיחה עם ההורים לפני הזימון של הילד לאבחון, לשמוע מהם כיצד עברה התקופה על הילד, כיצד הוא מגיב לחזרה ללימודים. יש לשאול על שינויים, אם היו, שחלו במשפחה ואצל הילד בתקופה זו ביחס לתקופה שקדמה לה. יש לשקול יחד עמם את ביצועו של האבחון בעת הזו.

ב. באינטייק עם ההורים הפרשנות, במיוחד של התוכן ההשלכתי, חייבת יותר מתמיד לקחת בחשבון את התקופה שבה נערך האבחון.

ג. יש לשקול בתקופה זו האם הילד מסוגל רגשית להתמודד עם תהליך של אבחון. יש ילדים שנדרש עבורם זמן הסתגלות נוסף וחזרה הדרגתית עד כמה שניתן, למצב של שגרה בטרם יאובחן.

ד. במידה והפסיכולוג המאבחן מתרשם במפגש עם הילד, שהילד חרד ומרגיש שלא בנוח, יש לדחות את האבחון למועד אחר.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי
אגף פסיכולוגיה

- ה. במידה והתקבלה החלטה לבצע את האבחון, חשוב יותר מתמיד להתייחס בעת השיחה המקדימה עם הילד, למצב המיוחד של "זמן הקורונה": לחוויות שעבר, לתחושותיו ולהרגשתו הכללית ולהרגשתו ביחס לאבחון.
- ו. בסיכום חוות הדעת יש לציין שהאבחון נערך בזמן קורונה, ולציין את התנאים הפיזיים בהם נערך האבחון. במידה והפסיכולוג מתרשם שהייתה השפעה של תקופת הקורונה על ממצאי האבחון, עליו לציין זאת.

היבטים פיזיים:

- א. יש ליצור תנאי עבודה בהם גם הפסיכולוג וגם הילד חשים מוגנים. פניות רגשית ותחושת מוגנות חיוניות לתקינות האבחון, וחייבות להילקח בחשבון.
- ב. יש להפעיל שיקול דעת בבחירת כלי האבחון במידה ויש מגבלות פיזיות.
- ג. הילד יגיע לאבחון עם ציוד משלו הכולל: קלמר, עיפרון ומחק.
- ד. יש להחתים את אחד הורים על הצהרת בריאות, עפ"י הנוסח המופיע בטופס הצהרת הבריאות בחוזר **אורחות חיים במוסד החינוכי**. בהצהרה מאשרים ההורים שילדם בריא ולא נמצא בסיכון בריאותי. אם ההורים מביעים הסתייגות, יש לדחות את האבחון למועד נוח אחר.
- ה. האבחון יתבצע ללא מסכות. יש להדגיש זאת בפני ההורים, ואם ישנה הסתייגות מצדם יש לדחות את מועד האבחון.
- ו. חומרי האבחון ינוליינו במידת האפשר, וכל הפריטים האחרים יחוטאו בתום כול פגישה, באחריות הפסיכולוג.
- ז. חדר האבחון חייב להיות מאוורר ועם חלון פתוח.
- ח. בין פגישה לפגישה יש לדאוג לחיטוי אזורי הנגיעה בחדר: ידיעות, משענות כיסא, שולחן וכ'.

3. לסיכום, חשוב לשמור ולהקפיד גם בתקופה זו על חשיבה דיאגנוסטית המותאמת למקרה, לצרכים ולמשאבים.

ההנחיות יעודכנו במועד מתאים בכפוף להנחיות משרד הבריאות ומשרד החינוך.

בברכה,

צבי יערי
יו"ר פורום דיאגנוסטיקה

דר' חוה פרידמן
מנהלת אגף פסיכולוגיה

העתק: גב' עינב לוק מנהלת אגף בכיר שפ"י
מנהלות אגפי הגיל
פסיכולוגים מחוזיים
מר אבי קמינסקי יו"ר איגוד מנהלי מחלקות חינוך

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי
אגף פסיכולוגיה